

Bronzealderbebyggelsen ved Astrup

AF TORBEN TRIER CHRISTIANSEN

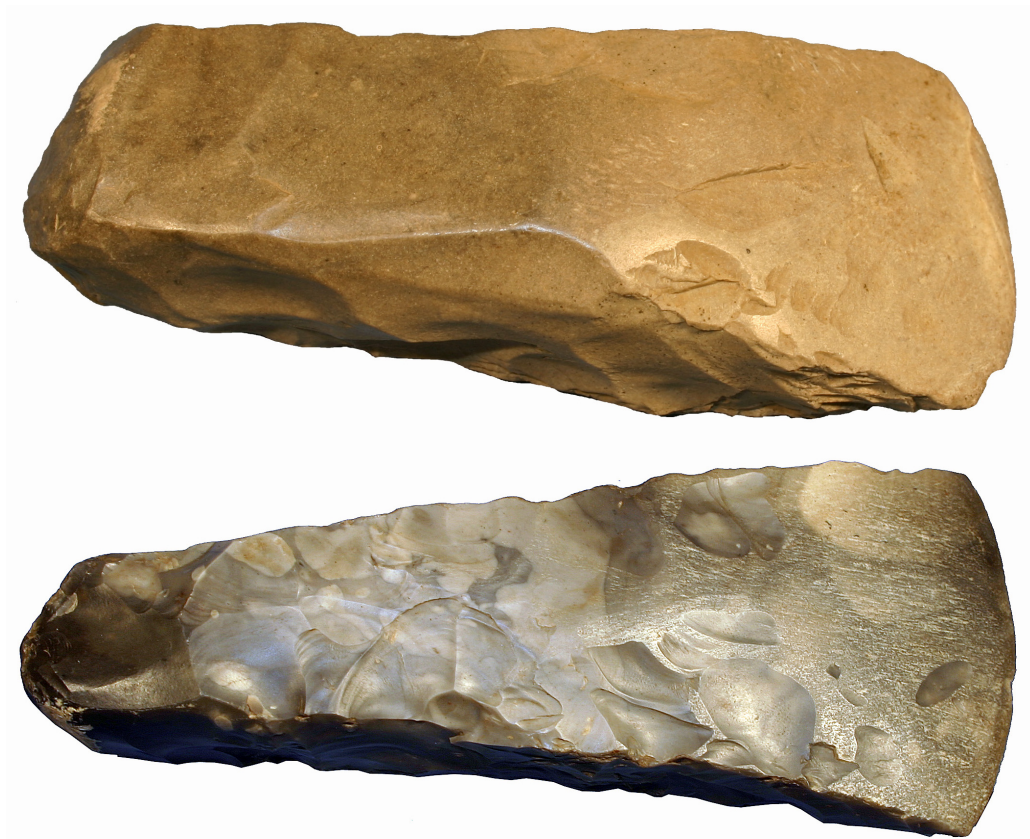

Da man i foråret 2006 påbegyndte anlæggelsen af vejnettet til et boligområde på bakkedraget vest for Astrup kirke, dukkede der forhistoriske bebyggelsesspor i vejtracéet og en efterfølgende forundersøgelse af resten af området viste anlægsspor over store dele af det planlagte boligkvarter.

Medarbejdere fra museets forhistoriske afdeling måtte herefter i hast rykke ud for først at registrere de forhistoriske anlæg, som lå umiddelbart i vejen for anlægsarbejdet og efterfølgende på de resterende dele af arealet.

Gårde fra bronzealderen

Undersøgelserne af bebyggelsen endte med at vare hele sommeren, og i alt blev der undersøgt resterne efter 6 langhuse, 4 mindre økonomi-bygninger og diverse tilhørende anlæg, herunder bl.a. 91 koge-gruber og en række større gruber og grubekomplekser.

Tyknakkede flintøkser fra grav.

Langhusene var repræsenteret ved stolpehullerne efter den tagbærende konstruktion og i enkelte tilfælde efter væggene. Bygningerne var såkaldte treskibede langhuse med 2 rækker tagbærende stolper, og de har været 12-25 meter lange og 5,5-7 meter brede.

Som vanligt i forbindelse med bronzealderens bebyggelser var selve fundmaterialet fra Astrup-bebyggelsen sparsomt og bestod overvejende af skår fra knuste lerkar, som af indbyggerne på bopladsen er blevet smidt i enkelte gruber spredt over bopladsfladen. Udgravningens mest kuriøse fund var en kegleformet 1½ cm høj keramisk genstand med gennemboring. En perle måske.

Såvel hustyperne som den fundne keramik daterer bebyggelsen til yngre bronzealder. Husene har imidlertid sandsynligvis ikke stået på bakken samtidig, men repræsenterer derimod en eller to gårde, som gentagne gange igennem et par århundreder er blevet nedlagt og opført igen lidt derfra.

Spor af ældre aktiviteter

Bebyggelsessporene fra bronzealderen var dog ikke de ældste spor af menneskelig aktivitet på bakkedraget, for midt på bopladsfladen blev der fundet 2 slebne flintøkser fra enkeltgravskulturen (2800-2400 f.Kr.). Økserne lå i et 2 meter langt øst-vestorienteret fyldskifte, der

formentlig var de sidste rester af en jordfæstegrav. Anlægget var dog kun omkring 10 cm dybt og indeholdt intet udover flintøkserne. Dateringen taget i betragtning kunne man forvente, at graven oprindeligt har været dækket af en lille høj. De små gravhøje er nemlig et fremherskende træk ved periodens gravskik. Men netop i dette tilfælde er det tvivlsomt, om der nogensinde har været en høj, idet et af bronzealderhusene overlejrer graven. Har her været en høj, er den således allerede i bronzealderen blevet jævnet under datidens byggemodning af arealet.

Nye kilder til bronzealderforskningen

For blot få år siden kendte man næsten ingen bebyggelser fra bronzealderen i store dele af Himmerland, men i de seneste par år er der ved en række udgravninger blevet undersøgt bebyggelser fra yngre bronzealder flere steder på egnen. Hvor de eneste kilder til forståelsen af bronzealdersamfundet således tidligere var gravhøjene og offerfundene, så har man i løbet af kort tid fået indsamlet et fantastisk datamateriale om datidens bebyggelser. Endnu er dette materiale ikke nærmere behandlet, men allerede nu kan nogle grundlæggende træk i bebyggelsesstrukturerne spores, og resultaterne fra udgravningerne ved Astrup bidrager til underbygningen af disse nye iagttagelser.

En længe tiltrængt hustypologi for yngre bronzealder er således nu under opbygning, og det er blevet muligt at belyse bopladsernes placering i landskabet samt ikke mindst bopladsernes interne organisering. Et gennemgående dominerende træk i bopladsernes organisering synes således bl.a. at være store klynger af kogegruber, som formentligt skal knyttes til enkelte gårdfaser, og store grubekomplekser, som måske er opstået under indvinding af ler til bl.a. klining af langhusenes vægge.

Keramisk perle?